

Lubomír Bajaník: Novinári a vedci by si mali lepšie rozumieť

4.6.2026 - Barbora Tancerová | Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta

Lubomír Bajaník sa na obrazovke verejnoprávnej televízie objavuje už 30 rokov. Začínal ako externý hlásateľ, už štvrtstoročie je interným redaktorom a moderátorom spravodajstva a publicistických relácií. O svoje dlhoročné profesionálne skúsenosti sa dnes delí so študentmi Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, ktorej je sám absolventom.

Čo zavážilo pri vašom rozhodovaní o vysokoškolskom štúdiu? Na Filozofickej fakulte ste vyštudovali anglický jazyk a históriu.

Filozofická fakulta bola jednou z mojich volieb na strednej škole, ale nie jedinou. Možno to niekoho prekvapí, ale rozmýšľal som nielen nad humanitnými a spoločenskými vedami, zaujímali ma aj biológia alebo chémia. Ale napokon zvíťazila história. Mal som okolo seba aj v rodine ľudí, ktorí sa zaoberali históriou, vždy ma zaujímali knihy o dejinách. Na začiatku štúdia som si myslel, že sa budem viac zaoberať anglistikou a amerikanistikou, ale napokon som prepadol histórii a aj som ňou končil. Nikdy som nelutoval, že som išiel študovať túto aprobáciu, napriek tomu, že to bolo veľmi náročné štúdium.

V mladosti ste sa venovali recitovaniu a moderovaniu, do kontaktu s televíziou ste sa dostali už počas štúdia. Ako k tomu došlo?

Cez konkurz. Brat videl na televíznej obrazovke, že Slovenská televízia robí konkurz na externého hlásateľa, tak som sa prihlásil – alebo skôr on ma prihlásil. Bol to veľký konkurz, vybrali nás spomedzi asi 300 ľudí. Vybrali ma po kamerových skúškach a bol som hodený do vody.

Televízia sa po štúdiu stala vašim hlavným pracovným prostredím.

Hlásateľstvo som spočiatku bral len ako prácu popri štúdiu, externe zopár služieb mesačne, aby som si privyrobil. Ale televíznu prácu som si veľmi oblúbil. Snažil som sa preniknúť do jej tajov, zaujímala ma aj technická zložka, takzvané črevá, srdce a mozog televízie, práca technikov a dramaturgov. Neskôr som sa popri hlásateľstve dostal k pozícii vedúceho vysielacej zmeny. Znamenalo to, že som bol celý deň od rána do večera zodpovedný za to, čo sa v ten deň odvysiela, sledoval som radenie programov, strážil načasovanie...

V roku 2001 som dostal ponuku od spravodajstva, tvorili sa nové tímy. Aj som váhal, či do toho ísť, ale v konečnom dôsledku som dobre urobil, lebo o pár rokov boli hlásatelia zrušení a ja som zostal v spravodajstve. Bol som redaktorom zahraničného spravodajstva a potom som dostal ponuku moderovať správy. Tam som plus-mínus dodnes.

Stihate ešte aj dnes pripravovať vlastné materiály do spravodajstva?

Veľmi nie, akurát ak sú nejaké zahraničné cesty, z ktorých robím reportáže, alebo špecializované udalosti. Napríklad na prvé výročie ruskej invázie na Ukrajinu som robil niekoľko rozhovorov s kolegami, s ktorými mám kontakty v Poľsku. Ale väčšia časť mojej práce v spravodajstve spočíva práve v príprave moderovania, a to nielen správ, ale aj iných formátov, napríklad ak sa dejú mimoriadne udalosti. Pri návšteve pápeža Františka v roku 2021 sme s kolegami pripravovali štvordňové vysielanie. To bola jedna z mojich najväčších moderátorských výziev – štyri dni moderovať, komentovať, byť sprievodcom počas všetkých prenosov z udalostí.

Dlhé roky sa tiež venujete televíznej publicistike, ste tvárou relácie SK Dejiny, ktorá sa vysiela od roku 2017. Oslovili vás aj preto, lebo ste vyštudovaný historik?

Tvorcovia o mne vedeli, že mám rád dejiny, preto ma oslovili, keď skúšali moderátorov, a sadli sme si. Momentálne sme vynikajúci tím ľudí, ktorí reláciu tvoria, ťaháme to spolu už dlho a dá sa povedať, že takáto stálosť tímu je v tomto prostredí veľmi zriedkavá. Chodíme do rôznych regiónov, na rôzne miesta, oslovujeme odborníkov, je to kreatívna práca.

Za SK Dejiny ste dostali cenu za popularizáciu vedy od Predsedníctva SAV. Myslíte si, že vedci a výskumníci robia dosť pre popularizáciu vedy? Čo by jej pomohlo?

Zlepšuje sa to, odborníčky a odborníci z mnohých oblastí pochopili, že propagácia je dôležitá. V dejinách, kde to poznám najlepšie, sa to zlepšilo výrazne. Historici sú ochotní chodiť do relácií, rozprávať. Dávnejšie sa mnohí na to necítili alebo mali ostych, dokonca sa obávali odsúdenia kolegov: „Aha, on sa zase vytrča v televízii.“ Toto sa už výrazne mení.

Pomohlo by zlepšiť kontakty medzi novinármi a odborníkmi a vzájomné pochopenie štýlu práce. Keď reportéri robia reportáž, potrebujú odpoveď rýchlo, najlepšie okamžite. Bolo by dobré, keby mali odborníci nejaký komunikačný tréning, mnohé veci sa dajú naučiť, napríklad ako lepšie sformulovať myšlienku. Ale zároveň, ak za akademikom, ktorý sa témou zaoberá roky, príde novinár a povie: „Povedzte nám dve vety o slovenskom štáte,“ je to zle položená novinárska otázka. Novinár musí vedieť, ako sa správne pýtať.

Študentov vediem k tomu, aby si budovali osobný kontakt s odborníkmi. A aby sa obzerali aj po svojej alma mater - na Filozofickej fakulte máme odborníkov z mnohých oblastí, viacerých vidím v médiách, čomu som veľmi rád, lebo humanitné a spoločenské vedné disciplíny sú pre spoločnosť dôležité. Pomáhajú nám v spoznávaní samých seba ako ľudských bytostí - kto sme, čo sú naše korene, čo prežívame v súčasnosti, čo bude v budúcnosti.

Moderovali ste tiež niekoľko ročníkov ESET Science Award, kde ste mali vedcov z takzvaných STEM odborov a medicíny vrátane nositeľov Nobelových cien.

Pri moderovaní týchto spoločenských udalostí je to rôzne, niektoré majú svojich kvalitných scenáristov, pri iných si scenár píše moderátor. V prípade týchto galavečerov som vždy mal skvelý scenár. Ale študoval som si príbehy jednotlivých vedcov, stretli sme sa predtým, takže potom už pri prenose človek vie, ako reagovať.

Momentálne sledujeme výraznú zmenu v percepcii médií a zdrojov informácií. Aká je budúcnosť žurnalistiky a výchovy budúcich novinárov?

Odborne tomu hovoríme dežurnalizácia, čo je jeden z pojmov, ktorý priniesla docentka Anna Sámelová z našej katedry. Dejiny nás učia, že vždy, keď prišla nejaká technologická novinka, všetci si mysleli, že tie predchádzajúce zahynú. Ale ony zvyčajne začali fungovať vedľa seba, naučili sa koexistovať - popri televízii nezanikol film, len sa transformoval. Dnes je tu internet, streamovacie služby a podcasty, transformovať sa musí televízia a rozhlas. Budúcnosť lineárnej televízie je spravodajstvo a šport, ostatné si môžete pozrieť na predplatených službách. Televízie to už pochopili, v podstate sa televízia vracia k svojim základom, k sile živého vysielania.

Veľa sa diskutuje o tom, aká má byť žurnalistika - čo to je objektivita, vyváženosť, či má mať žurnalista právo na svoj názor, alebo je len kanálom, ktorým prejdú informácie.

Naozajstný novinár má podľa mňa byť vzdelaným inteligentným sprievodcom zálahou informácií, ktorá sa dnes na nás valí. Žurnalistika nie je len spravodajstvo, v ňom sa uplatňujú základné princípy

vyváženosti, nestrannosti, objektivity, má sa hľadať pravda. Ľudia by mali pochopiť - a o tom by mala byť mediálna výchova - že žurnalistika je omnoho širšia, patria do nej aj komentáre, glosy, fejtóny, rôzne žánre, ktoré môžu byť aj vtipné, aj sarkastické. Tieto druhy publicistickej žurnalistiky boli v minulosti veľmi silné, dnes vidíme ich návrat a majú svoju budúcnosť.

Som tiež presvedčený, že novinári by sa mali opäť vrátiť medzi ľudí, pýtať sa ich, zaujímať sa o nich, nerobiť žurnalistiku len od počítača - pokiaľ teda nerobia napríklad dátovú žurnalistiku, čo je jedna jej dôležitá súčasť. Jednoducho, aby sme my novinári neboli akísi horenosi, ale aby sme vedeli počúvať, pochopiť ľudí a ich problémy. A k tomu je potrebné vzdelanie.

Akí sú vaši študenti?

Výborní! Prichádzajú k nám rozhladení mladí ľudia, ochotní počúvať. Samozrejme, počas štúdia majú svoje fázy, ale som veľmi spokojný s tým, ako premýšľajú o spoločnosti, čo ich samých zaujíma. Máme tu ľudí, ktorí citlivo vnímajú svet, prežívajú veci, a ja ich prežívam spolu s nimi, niekedy až príliš. Som rád, že naša škola pre nich vytvára bezpečné a príjemné prostredie, čo je podľa mňa tiež jednou z jej hlavných funkcií.

Všímam si zároveň, že táto generácia si veľmi cení voľný čas. Je to pre nich niekedy väčšia hodnota ako výplata. Toto je možno komplikácia pre budúce redakcie, pretože životný štýl v spravodajstve je nastavený tak, že neexistuje víkend, sviatky, žiadne od ôsmej do šestnástej... Je to do istej miery rehoľa a nie každý je ochotný takto pracovať.

Čo vás teda pri tom dokáže držať už roky?

Toho, kto sa na túto prácu dá, na konci dňa čaká pestrý život. Každý deň v práci je iný a to je veľká pridaná hodnota. Sú situácie, v ktorých novinár dokáže pomôcť vyriešiť nejaký problém, alebo nakrúti dobrú reláciu o niečom zaujímavom... vtedy prichádza pocit dobre vykonanej práce.

Barbora Tancerová

https://fphil.uniba.sk/detail-aktuality/back_to_page/filozoficka-fakulta-uk/article/lubomir-bajanik-novinari-a-vedci-by-si-mali-lepsie-rozumiet